Dani bá hezzaszólasai.

Arra való tekéntettel istálom, hogy a zekeujosom s a lájbim erőst megszigorodott a sok üdő mián s a harisnyám es ojan csóré lett, mintha meg vóna mejesztve s osztán az urfinak es mijesnapira vállott az innapi gunyája, hát ugy gondoltuk, hogy körül tekéntünk a szegedi bótokba s ha mán meg kell lenni, vaj igy vaj ugy, de valami letteképen méges csak essze rittojjuk azt a csepp kőccséget s osztán, hogy a suj essékbelé ebbe a divatériába, legalább nem csudálják ugy meg az embert a rongyossága mián ebbe a sallangos városba. Bé es romlánk istálom az urfival egy évegablakos gunyás bótba s bésugám hirtelennyibe a bótosküsasszonnak, hogyhát gunya kénék az urfinak, ha vóna, met — mondom — a régi mán erőssen régi s osztán az uj gunya méges csak uj gunya, akárhogy veszi az ember.

Jól van — aszongya a küsasszon — hát mijen kénék ha vóna? Téli-e vaj nyári?

Hát — mondom — valahogy ugy kénék eszközölni a dolgot istálom, hogyhát ócsu es lenne s jó es lenne s osztán, ha mán inkábbacska hajlanék es a nyári felé, hát azétt a sem igen vóna baj, ha télüdőbe es hasznát venné az urfi — mondom.

Hinnye be kacafántos kévánságai vannak kijednek — aszongya. Várjanak egy cseppet s ecceribe kipakolom a választékot.

Hát — mondom — csak siriljön a küsasszon, met mü jószüvel bévárjuk. — Aval bésirült a szegeletbe s elépakolt egy nihány pelenkát az orrunk elejibe. No válasszanak kijetek — aszongya.

Hezza es látánk ecceribe az urfival s megtekéntettük a gunyát hegiről végiről. Hát — mondom — a gunya gyengecske küsasszon! Vaj csihánból van csinálva — mondom — vaj csepüből. De azétt, ha ócsun megszámiccsa, hát nem mondom, hogy nem lehetne megizélni a dolgot. Mennyibe gondolná a küsasszon?

Hát — aszongya — én megszámitom kijednek huszezer forintba. De higyje meg, eppen csak kijednek számitom ennyibe. — Ugy hát csak engem néz bolondnak a küsasszon? — mondom. — Hászen a minapába még 8 ezer pengő vót reja irva az évegablakba.

A meglehet — aszongya — de attól fogvást furtonoson emelkednek az árak.

Vaj nem biz a — mondom — met azt es csak magik emelik. Ha magik nem emelnék, a sem emelkednék fejjebb. De magikba van — mondom — a rosszféleség.

Hát — aszongya — ha ócsóbbat akarnak, ecceribe hozok én azt es a szomszédból, met az es a mü bótunk. Hozzake ócsóbbat?

Hozhat — mondom — de töpjék es lépjék, met ha nem egyeb még fel mennek az árak amig idehozza.

Vissza es csafarodott egy szempiccre a küsasszon istálom s kiteritett a pudlira egy fátyol gunyát, de ojan cingár vót, hogy minnyát elment a kedvünk a gunyavevéstől.

No — aszongya — ez ócsóbb mind a másik. Esszevissza hatezer pengő.

Minnyát eszre vettem, hogy hejába venném meg, met ugy sem venné magára az urfi, de ugy gondoltuk az urfival, hogy ha mán itt vónánk, hát igirni kénék valamit, met akkor legalább lássa a küsasszon, hogy meg vót bennünk a jóakarat. Minnyát igirtem es neki ezer pengőt, met ugy ókumuláltam a dolgot, hogy hát ugy sem adja ide ennyibe s akkor ő lesz az oka, ha visszamenyen a vásár. Pedég abiza nem ugy esett a dolog istálom. Met addig sápitozott a küsasszon, hogy a régin méges csak béhagyta ezer pengőbe a gunyát.

Hinnye — gondoltam magamba — ha nem egyeb még rejánk sózza ezt a rossz foncsikát ezer forintétt. Hát — mondom — pakoljana bé, ha mán igy van.

Aval kaptuk magunkot istálom s amig a küsasszon pakolni vót a hátulsó szegeletbe, mü biza kilibbénénk az ajtón az urfival.

Szittner és Hoffmann
Therapia laboratorium és dobozgyár r.-t.
SZEGED. • **Telefon 5-09.**

KÉSZIT:
Gyógyszerészeti dobozokat, papirárukat, kereskedelmi dobozokat, cukrászati dobozokat, diszmüárukat, reklámcikkeket.

Eső után.

A lovak csendes poroszkálással vitték a kocsit. Üde, ózonos reggeli levegő simogatta a szekér derekában ülő János arcát. A sár még elég hig volt, a kerekek éles hasitással metszették ketté. A gazda oda sem figyelt a lovakra, csak bámult maga elé.

Kifordultak a faluból az országutra. A kereszt előtt János máskor eléggé közömbösen billentette meg a kalapját, most tulságos felbuzdulásból indulatosan hangos szóval köszöntött rá a bágyadt napsugárban függő felfeszitett Krisztusra:

— Dicsértessék a neved, Jézus! De ha igazságos vagy, tégy valami csudát az asszonnya, vagy szabadijj meg tülle, mer eccer, istenengem, összetöröm!

— Hogy megnövekedett a nyelve, miótátú az a kasnyalábu Péter a katonaságtú kiszabadút! Egészbe megfordút a természete.

Rántott egyet a jobbválláon.

— Tennap is, hogy megmonta az ángyom, hogy vigyázzak a Péterre, mer látta üket a kiskapuná nevetgényi, mijjen ingerkedve dobta oda, hogy mér ne vóna szabad neki a Péterrel emberségesen beszégetni.

Főtt a feje, a háborgás egyre mélyült, pedig a falúszéli kereszt már jócskán elmaradt. Nem is látszott már. A Kálvária dombja eltakarta. A dülőutnál a lovak tovább akartak menni az országuton. Észbekapott, hogy a Krisztus már ugysem hallja meg, amit mond. Nagyot rántott a jobb gyeplőszáron, a lovak közé vágott s azok vitték tovább a szekeret a Bükkös felé. Csak a káromkodása hallatszott még, amikor egy zökkenőben a bokáját odaverte a saroglyához.

A jó öreg Krisztus pedig, aki őrzője a falu békéjének, dehogy is hallgatta meg az ő János fiának kifakadásait. Tudta jól, hogy más baj van a Tóthék portája körül. Boris asszonyt nem a régi szerelem bántja, hanem, hogy az ura nem veri fogához a garast. Tegnap is éjjel jött meg a korcsmából. Melyik jóravaló asszony hagyná az ilyesmit szó nélkül?

János a Bükkösben munkához látott. Kifogta a lovakat s a szelid állatok biztatás nélkül nekiláttak a tisztáson még gyéren maradt szálas fű lelegeléséhez. A gazdájuk pedig két kézre fogta élesre köszörült fejszéjét és sorra döntögette a községtől vásárolt szép szál bükkfákat.

Nyolc óra tájban megérezte a gyomra az időt. Kivett a lőcsre akasztott iszákjából egy jó darab szalonnát meg kenyeret s megreggelizett.

Déli harangszókor megérkezett az asszony az ebéddel. János jóizüen falta be a paszulyfőzeléket. Mi-

kor a száját is megtörülte az ingujjában, odafordult az asszonyhoz.

— A Riskának az utósó kaszálásbú attá?

— Abbú.

— Ette?

— Turkát benne. Mikor gyün kend haza?

— Maj ha elkészülök.

Igy. Ennyi volt a beszédjük. Boris aztán hazaindult.

Az ember ugy négy órára felrakta az öles fákat a szekérre. Megbirkózott a sok marhanehéz fával, de készen lett egymaga is velük. Ugy gondolta, hogy a napszámos költségét inkább magára forditja. Két markát a csipőinek feszitette, a vállait hátravetette és nyujtózott egyet. Csak ekkor érezte, hogy a hajlás, meg a sok emelés az ő erős derekát is megviselte.

A lovak a tisztás másik oldalán legeltek. Utánuk indult. A Derest közelebb érte, de az nem akart megállni. A rusnya jószág örült a szabadságnak s az erdő széle felé tartott. Közben le-lehajolt, hogy egy csomó füvet leszakitson. Egyszer csak felhorkant és hirtelen visszafordult. Félelem, riadtság küzködött benne a vad ösztönnel. János az állat habozását kihasználta, elkapta a kötőfékét és egy közeli fához kötötte, maga pedig arrafelé tartott, ahol a Deres az imént megijedt. Mikor odaért, látta, hogy egy ember fekszik ott elterülve, arcával a füben. Megrugta a lábát.

— Hé atyafi, hideg lesz az éccaka!

De bizony az nem mozdult. Lehajolt, megmarkolta hátán a kabátot s megrázta ugy, hogy ha alszik, felébredjen. De nem ébredt fel. Megragadta a jobb karját és egy erős taszitással a hátára lökte. Amint az arcát meglátta, rémülten szólitotta meg.

— Péter te vagy az? Péter, hallod-e? Péter!

Már látta, hogy halott, tudta, hogy nem fog felelni, mégis egyre szólitgatta, oly váratlanul érte a felfedezés. A féltékenysége eltünt, harag nem volt a szivében, csak nagy, nagy emberi szánalom.

Megfogta a kezét, hideg volt. Lassankint valami babonás érzés vett erőt rajta, amint tudatossá vált előtte, hogy egy halottal van, egyedül élő ember az estére hajló erdőben. Eszébe jutott az a sok szóbeszéd, amit a hazajáró lelkekről hallott, meg az is, hogy Péter most az ő féltékenységét meg találja boszulni. Inkább félelemből, mint bucsuzásképen, jó erősen megszoritotta a halott hüvelykujját, mert a hit azt tartja, hogy az ártalmas lélek akkor megbékül. Azután eloldotta a Derest és a szekérhez vezette. A másik ló ment utánuk.

Befogott. Utközben folyton Péteren járt a gondolatja. Nem igen bizott benne, hogy a Péter lelke barátságos lesz hozzá s ez a bizonytalanság egyre jobban nyugtalanitotta.

Egy óra mulva az udvaron volt a szekér fa. Bekötötte az állatokat az istállóba. Beszólt az asszonynak, hogy vessen eléjük takarmányt, maga pedig elindult a községháza felé.

Az esetnek hamar hire terjedt a faluban. Rettenetes nagy esemény volt ez, amely lázas izgalomba sodorta a falu népét. Az asszonyok, leányok kiszaladtak a kapuba. A potrohos Örzse átkiáltott a komájának.

— Hállotta e ked? A Pétört meggyilkóták. Az alvégrű Tóth János találta meg.

— Minek hatta a bamba? Vót magához való ereje!

— Osztán minek vót katona, ha e lehet vele bánni, mint a kutyáva? — szólt bele a csizmadiáné, aki szerette volna a multkori hajbakapásukat visszacsinálni.

A koma látta az Örzse vörösödő arcát, sejtette, hogy valami gorombasággal akar visszavágni, megelőzte.

— Az ijjen dógokat csak a józan megfontolás birálhattya meg. Az pedig nem adatott mindenkinek.

Szerencsére megszólalt Kiss Lajosné is a harmadik szomszédból.

— Örzse néne, hát azt hallotta-e? Aszondik, hogy a Pétört ugy ölték meg, hogy . . . — Jelentős pillantással hallgatta el a végét.

— Mi az lelkem? — kérdezte a potrohos Örzse s apró lábain átgömbörgette jókóra hasát a harmadik szomszédba. A koma is átlépegetett. Hamarosan ötenhatan vették körül a szárazmellü asszonyt, aki sugdolózva öntötte a többiek elé a találgatások és gyanusitások áradatát.

Péter nyolc óra után már a községházán feküdt. Az orvos hamarosan megvizsgálta és megállapitotta, hogy hátulról kapott lövés oltotta ki életét. Jánost kihallgatták, de ő semmi lényegeset a gyilkosságra vonatkozólag mondani nem tudott. Különben is oly nyilt volt az eljárása s az a körülmény is, hogy Péter lövéstől halt meg, hozzájárult ahhoz, hogy hivatalosan a gyanu rá sem terelődött.

Ez a másodszori viszontlátás azonban még bátortalanabbakká tette a gondolatait Péterrel szemben. Hiába, Péterhez mégis volt valami köze. Minél tovább gondolt rá, annál jobban érezte ezt. Péter arcának dult vonásait, üveges, meredt nézését, szederjes ajkai mögül kivillanó, vadul összeszoritott fogsorát, görcsösre csomózott ökleit maga ellen irányulóknak érezte. Nehéz, babonás félelem kezdte fojtogatni. Érezte, hogy nem birja vele tovább egy fedél alatt. Elköszönt és elment a korcsmába.

Csak a késő éjszaka vetette haza. Az ángya házánál egy nagy fehér macska futott át előtte keresztbe. Megborzadt. Mindjárt a Péter lelke jutott az eszébe. Először keresztet vetett magára, azután gyorsan lehajolt, felmarkolt egy sáros göröngyöt és utána hajitotta. Amennyire a tántorgó lábait birta, most már nagyobb sietséggel csobbantotta őket a cuppogó sárba.

Az asszony még fent volt. Kukoricát morzsolgatott a pitvarban. A szemei ki voltak sirva, de János nem látta meg rajta. Kábult volt a feje az ivástól, meg a Péter esetétől. Huzta az ágya, amely vetve állott. Félig öntudatlanul lehányta magáról a ruháit s amint letette fejét a duzzadó párnára, máris aludt. Péterrel álmodott.

Boris is fáradtnak érezte magát. Bejött a szobába. Vetkőzni kezdett. Amint azonban eszébe ötlött, hogy büzös pálinkaszag lesz a része ezen az éjszakán is az ura mellett, elhatározta, hogy nem fekszik melléje. Közös nyugvóhelyük végében tornyosodott a vendégnyoszolya. Három dunyha is terpeszkedett benne, párna meg volt vagy kétszer annyi. Nekilátott az ágyazásnak. A libatollal bélelt szörnyetegeket, amint kéztől esett, csak odarakta az urára. Jánosnak a füle is alig látszott ki a nagy teher alól.

. . . Egyszer csak az a nagy fehér macska, akit az este látott, megáll az ágya végénél, — a szemei vadul forognak, — kapja magát, felugrik az ágya szélére, onnan ráveti magát a mellére. Ő pedig oly erőtlennek érzi magát, hogy még csak kiáltani sem tud. Ahogyan jobban megnézi, hát látja, hogy a feje a Péteré. Már keze is van. A macskát pedig már nem is találja. Péter meg egyre szoritja, fojtja. A fájós derekát menten kettészakitja. Azután könnyebbülést érez, a teste, mint a pehely és száll, száll. Péter viszi magával . . .

Az asszony leszedte róla egymásután az ágynemeket

müt. Részit beágyazta, más részit átrakta a ládára. Azután ő is lefeküdt.

... Csak ugy süvitett a szél a füle mellett, amint repültek. Hirtelen kanyarulattal megkerülték a templom tornyát, azután egyenes iramban a temető felé szálltak. Ekkor éles füttyentést hallott. Az irányába nézett, hát az ángyát látta balkézfelől jó alant repülni. Roppant csufnak látszott, mintha ötven esztendővel vénebb lett volna. Megborzadt, amint a hosszu seprüt uszni látta utána. Magára eszmélt. Ránézett Péterre. Most látta csak, hogy annak a lábai közt is seprü hasitja a levegőeget. Aztán megérezte, hogy az egyik kezében maga is a seprü nyelét szoritja.

A temető fölött nagy zugással keringtek már vagy ötvenen. Mindenkire ráismert. A potrohos Örzsének két seprü kellett a nagy hasához. Boris nem volt köztük.

Megnyilt a temető kápolnájának ajtaja s mind ahányan voltak, miként ha szélvész sodorná őket, ugy vágódtak be rajta. Mintha kürtőbe jutottak volna, nagy sötét csőben sodródtak lefelé. Óriási kovácsmühelyben értek földet. Három nagy fujtatóval szitották a tüzet emberformáju alakok, akiknek szőrös volt és meztelen a testük, a homlokukon két csenevész szarvacska dudorodott, mint egy borjué, akkorák. A lábuk is olyanforma. Mások izzó csontokat kalapáltak. Mikor Jánost meglátták, mindegyik táncolni kezdett és üvölteni.

A főnökük, aki olyan karosszékben ült, mint a plébános ur, tapsolt hozzá s a szájából a rikitó hangokkal kékes lángokat böfögött.

Tüzes harapófogókkal estek a derekának. A szájába petroleumos kócot dugtak s meggyujtották. A füst fojtogatta, égő cseppek szivárogtak le a torkán át a gyomrába. A szemei kidagadtak. Mikor a csontjai már kilátszottak a fityegő huscafatok közül, ráfektették az üllőre s ahányan voltak, nekiálltak kalapálni. Az ángya vihogott a fejénél. Örzse a hasát fogta nevettében. Péter nem szólt egy szót sem, csak nézett János arcába.

Tántorgott, amikor elerasztették. Más került sorra. Nem hederitettek rája többet. Ekkor hozzálépett Péter.

— Gyerünk, — mondta — megkaptad a magadét. Boris miatt minden héten ehozlak eccer.

Ujból szálltak kifelé.

Egyszerre csak érezte, hogy Péter ellöki magától s ő zuhan veszett sebességgel lefelé. Egyenesen a Keselyü sziklára. Kapaszkodott volna, ha lett volna mibe. A vére meghült az ereiben, borzongás futott végig rajta s a következő pillanatban felorditott:

— Boris!

Az asszony felugrott. Odament hozzá.

— Mi az? Mi lelte kendet?

János felébredt. Nyöszörögve kereste az asszonyt a sötétben. Mikor elérte, magához huzta. Átölelte.

— Boris, te vagy? Szerecc-e? Boris! Lelkem!

Az asszony nem állt ellen. Jól esett neki a simogató szó, mint száraz földnek a nyári eső.

— Mi lelte kendet?

— Jaj, ugy fáj a véknyam. A mejjem is ég. Ne is kérdezd. Csak jó, hogy itt tullak magam mellett. Ugy-e szerecc, mer esztán én is jobban megbecsüllek.

Nem kérdezett az asszony semmit, csak odaborult az ura mellére és nagy, kövér cseppekben hullatta a könnyeit rája.

Ugy örültek egymásnak, mint ahogy csak azok tudnak, akik másodszor is megtalálták egymást.

Boris reggel az ura karjában ébredt. János fekve maradt, Boris herbateát meg szénapelyvát főzött. Ezt a másikat kifacsarta s egy kendőben rakta az ura derekára, aki bizony három napig nyomta az ágyat.

Aznap, mikor felkelt, lefogtak a szomszéd faluban egy vadorzót. Akadt olyan is, aki hallotta a lövést, másik látta őt a Bükkös felé menni. A hurok egészen köréje szorult. Később be is vallotta, hogy ő lőtte le Pétert, mert félt, hogy feljelenti.

János pedig nem ment többet korcsmába, hanem vett egy kis akóval s ha ihatnékja támadt, az asszonnyal hozatott föl a pincéből egy féllitert. De nem ám pálinkát. Csakis bort.

Fodor Gyula.

Lázár Lajos
könyvkereskedése megnyilott.
Feketesas-utca 17. szám.

SZENT HAVASON UTATVESZTVE.

Ha lobban utolsót ablakom tükrén
Reszkető jajjal az alkonyi fény,
Zendül az árnyék fekete hulláma
Paskolja bátran a vágyaimat:
Tengerre száll a kalandra váró,
Szépségért bomló nyugtalan lelkem
Álomnaszádja.

S míg hullámzik lágyan a fekete ár:
Lelkem, hajóm idegen vizeken jár,
Ködlik előttem hómezők válla,
Illatozó erdők rózsafája,
Csillogó tavak békitő kékje
S minden Szépség, mi távolba térve
Szivembe férne, szivemben élne.

A csábos, kápráztató köd helyett
Szebb a boldogitó szép valóság.
Hómezők szikrázó bársonyánál
Mi csillogóbb, nyakad meleg hava?
Bódító erdők rózsafájánál
Illatozóbb ajkad hamvas szirma
S kéklő tavak szinét csak szemednek
Ragyogó-mély kéksége tompitja.

Miért vágyik lelkem messze délre . . .?
Mikor szebb hómezőn pihenhet ajkam,
Melegebb rózsa illatát szivhatom
S a legszebb két tó verőfényének
Hódolhat boldogan büszke fejem.

Vágyrobbontó képek tarka szinei
Ne kisértsetek, magamra hagyjatok!

Én vakmerő havasi bolyongó!
Lélekvesztő, csillogó havason
Utatvesztve futkos szomjas ajkam
S nincs ut, nincs hang, segélythozó utas . . .!
Csak szikrázó, végtelen hómező.
Kétségbe esve, de im, sorsommal
Már végleg megbékülve, megadón
Omlok le szent Havasom illatos,
Szüzi havára.

Nincs már hatalma rajtam idegen
Szépnek . . . Havas mezőn holt-hidegen
Leltek idegenbe szöi ő vágyam,
Ordasok szedték szét, ugy — éjfél tájban.

Makó, 1922 március 25-én.

IFJ. HORVÁTH JÁNOS